

SOCIETAS ROMANA EDITRIX

ROMA - Via delle Coppelle, 35 - ROMA

quae proprietatem habet Italici diarii "Corriere d'Italia",
et menstrui commentarii "VOX URBIS", quaelibet
opera edenda suscipit.

Diligentia in opere - Temperantia in pretio

MONITUM

Operculi paginae commentarii VOX URBIS ad nuncia
officinarum, librorum, artificum evulganda, apta maxime
sunt, quod commentarius ipse per universas orbis regiones
latissime diffunditur.

Requirantur pretii prospectus
a SOCIETATE ROMANA EDITRICE

Roma - Via delle Coppelle, 35 - Roma

Ann. XIII.

ROMAE, Mense Iunio MCMX

Num. VI.

VOX VRBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Semel in mense prodit

CONDIDIT ARISTIDES LEONORI EQUES

POSSIDET ATQUE ADMINISTRAT SOCIETAS ROMANA EDITRIX

Pretium annuae subnotationis, est:

In Italia: Libellarum **6**

ubique extra Italiam: Lib. **9** (Doll. **1,80**; Sch. **7**; M. **7**; Rubl. **4**; Coron. **9**)

ante solvendum et recto tramite mittendum

ad SOCIETATEM EDITRICEM ROMANAM

ROMA - Via delle Coppelle, 35 - ROMA

SUBNOTATIO EXTRA ITALIAM FIERI POTEST:

IN RUSSIA

apud
Gebethner et Wolf

Varsaviae Polonorum
Rakiewskie Przedmiescie, 15

IN ANGLIA

apud

"Kronika Rodzinna ..

Varsaviae Polonorum
Krakowskie Przedmiescie, 6.

IN CANADA

apud

Burns and Oates

London W.
38, Orchard Street.

apud

Librairie Granger Frères

Montreal
1699, Rue Notre-Dame

"CORRIERE D'ITALIA,"

Diarium Romanum negotia pertractans quae ad res civiles,
religionem, commercia spectant.

Catholicorum diariorum omnium in Italia maxime diffusum.

Notitias quotidie sibi proprias accipit tum ex Italia, pro
cuius provinciis peculiares, quotidie pariter, vulgat
editiones, tum e praecipuis civitatibus orbis universi.

Premium annuae subnotationis est:

In Italia lib. 15; apud exteris gentes lib. 30.

Subnotatio cumulativa cum commentario VOX URBIS:

In Italia libel. 18; ubique extra Italianam lib. 34,50.

Subnotationes mittantur

ad SOCIETATEM ROMANAM EDITRICEM

ROMA — Via delle Coppelle 35, — ROMA

Ann. XIII.

ROMAE, Mense Iunio MCMX

Num. VI.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Rerum index:

De quattuor condicionibus quibus Latinae disciplinae perceptio continetur. Ad Americanos Magistros linguae Latinae.

Philosophicae disputationes Modernistarum inter et Thomistam. — Actum voluntatis non penderre a sola apprehensione; sed a iudicio eodemque «practico» circa finem, et a discursu circa media statutur.

Grunvaldensis victoriae laus.

Paroemiae sive adagia: Malo nodo malus quaerendus cuneus. — Cretensis mare. — Ululas Athenas mittere. — Principium dimidium totius. — Talaria induere.

Ad Golgotham. Sacra actio dramatica I. B. Francesia versibus senatoriis conscripta.

Londinensis monumenta.

Ex Batavia. — De certamine poetico Hocustiano.

Acta Pontificia: Constitutio Apostolica de Suffraganeis Episcopis ad

Suburbicarias Dioeceses adiiciendis. — «Motu proprio». — Apostolicæ litteræ. — Litteræ encyclicæ.

Ex Sacris Congregationibus Romanis sententiae novissimæ selectæ. — Ex Congregatione Consistoriali. — Ex Congregatione de Sacramentis. — Ex Commissione de Re Biblica.

Diarium Vaticanicum.

Annales. — Eduardi VII, Anglorum regis, obitus. — Albanensis seditio. — Cretensis quæstiō.

Publici per orbem coetus legibus ferendis.

Per orbem.

Librorum recensio. (B. Albers — I. B. Pighi).

Aenigmata.

Appendix: Arrae Gorgonae.

DE QUATTUOR CONDICIONIBUS QUIBUS LATINAe DISCIPLINAE PERCEPTIO CONTINETUR

Ad Americanos Magistros linguae Latinae.

Legenti nuperrime ephemeridi quamdam mensuram, quae de latinis rebus græcisque per annum scholasticum in Universitate Chicaginensi editur, subiit mihi sententia, non defensoribus et doctrina apud Americanos egere rem latinam, verum potius doctoribus et asseculis. Nec equidem de maioribus tantum collegiis academisque hoc affirmari, sed de omnibus fere scholis. Quippe in scholis publicis, quas superiores appellamus, non cuiilibet patet licentia latina tradendi, sed eis qui et studio haud mediocri exculti et examine satis rigido probati fuerunt. Professores vero ipsarum universitatum et principes disciplinae latinae vel cum doctissimis aliarum artium cultoribus merito composueris. Tamen fortasse ex hac ipsa re minus late patent studia latina, minus popularia sunt, arctioribus finibus sese includunt. Etenim si eorum tantum esse videtur disciplina latina, qui altius subtiliusque ibi versari decreverunt, paucorum erit res latina et eodem ferme loco collocabitur, quo epigraphica studia, quo hebraica, quo sanscritica; quod contra oportebat latinae linguae notitiam aliquam non pro speciali ac proprio paucorum studio haberi, sed pro communi quam plurimorum fundamento adhiberi. Non deest doctrina praeceptoribus Americanis, non deest studium rerum latinarum, non hercule deest opportunitas docendi: vix ullam scholam superiorum reperias quae quadriennium latinum non praebeat. Sed quoniam optio studiorum ipsis disciplinis consuevit et fructus latinorum studiorum cum ceteris disciplinis, nec pares efficiuntur, nec pares effici posse existimantur, utilitas latini sermoni vulgo non

agnoscitur et plerique discipuli scholarum paene ab ipsis latinae linguae magistris ad alia studia, unde uberiora proveniant, traduci videntur. Qua de re dum universim dispuo condiciones docendi, quibus latini sermonis perceptio contineri mihi videtur, quattuor puncta vel considerationes revocare decrevi, quae sunt:
a) scientia docentis; b) aetas, sive captus discentium;
c) indeoles ipsius sermonis; d) finis docendi, sive beneficia inde sperata. Quibus omnibus perspectis atque perpensis, certa quaedam principia sive axiomata rei latinae administranda tum generalia, tum specialia concludere licebit.

I.

Primum igitur omnium, *scientiam docentis* consideremus. Non nimis humiliter, opinor, de secta nostra me sentire arbitrabimini, si nemini nostrum talem tribuero linguae latinae scientiam, qualis in vulgaribus sermonibus requiri solet. Etenim ex libris, non ex communia vita latinum sermonem petimus. In librorum autem lectione nullius sermonis integritas cernitur, neque certi tute recentioris norma quaedam, ad quam certe terae figuræ scribendi et loquendi vel indicemus (si quas ab aliis acceperimus), vel ipsi pro viribus efformare tentemus. In vulgari quidem sermone si quid opus est, hoc abunde supplebit confabulantium consuetudo: in latinis, quotiescumque ea desideramus quae in litteris optimis aut non existant, aut nobis fortasse nondum intulerunt (id quod saepissime accidat necesse est), non ex aliqua olim nobis ad paucos annos in nescio quo Latii concessa latine inter se se colloquentium recordatione opem petere licet, sed ad nostras nobiscum meditationes adque analogiae usum ereberrimum confundendum est. Quod si alios consulere placet, non omnes idem comprobare videatur, sed alios alia sibi in lati-

ARRAE GORGONIAE

(Cfr. num. sup.)

1

Longa vero ad pontem ducta est mora, quum vix singulos equos latitudo eius pateretur. Equorum agmen, quasi transversa flumini facularum tenia vel ignitus anguis in oppositam ripam descendebat. Equites, qui ultimi venerant, constiterunt: id enim legatus praeceperat, quem non latebat quam iniquum inter oppositos montes iter hiaret. Haec fuerat causa qua equites Germanos praemittendos curaverat.

Sed Atilius quae circum strepebant aut fiebant, non aliter quam si prodigia conspiceret, vanis oculis demirabatur. Absens enim animus per remotas toto caelo oras volitabat. Turbabant mentem amoris memoriae, cruciatus, desperatio. Quid iam boni ei reliquum in futura vita erat? Nonne, tertio iam anno, inter Martis ludos absumpto, una virginis imago, una recordatio veluti fastigium alta mente repositum steterat? Ecur nam Cypria Dea sibi admodum iuveni, vixque pubescentibus genis, lectissimam mulieris formam obtulerat? Hen quam praesens adhuc infaustae diei memoria! Primo adhuc vere Parilia in Vestiniis celebrabantur. Rusticans ipse in fundo paterno buccinae voce sequutus ad montanum compitum pastorales ludos spectatum ascenderat. Iamque cogebantur in iugis reduces hiemalibus ex pascuis greges, albescens undique sub nigris ilicibus multitudo. Stabat compitum ad fontem, ligneum templum vetustate et fumo obfuscum, rudibus fultum saxis, araque rustica petris congesta. Gemini Larae nymphae nati ligneo pariter simulacro bifrontem faciem, sub compiti tecto, atque caprinum rictum ostentabant.

At feriatae diei purissimum ipsa Pales caelum obduxerat. Vestini pastores compitum, positum ab atavis, quercuum frondibus vestiverant, aram verbenis obvelaverant, fractos vomeres, ligones, bidentes, iuga, quae multa usque ab aetate ex columnis voto pendebant, floribus contexerant, foeni et stipularum acervum in prato congesserant.

Tunc inter greges late albescentes, inter rusticam pa-
storum multitudinem satyrorum more hispidis indutam
villis, chorus puellarum ima ex valle exauditus, lenis
primum, mox paullatim auctus. Extemplo canentes in-
ter nemus apparuerunt; canephorae binae, diurna
pompa, albis stolis succinctae, verbenis et rosis pra-
cinctae procedebant. In primo agmine quae gradieban-
tur sacrificales afferebant agnellos, ex opimis selectos,
roseo ore balantes, quasi de imminentि neque merita
clade ingemerent. Reliquae tepentis adhuc lactis vasa,
casei metas, candida arietum spolia, pascuorum primi-
tias Deae litandas gestabant.

Virgineae supplicationi obviam maturarunt iuvenes,
quumque propius occurrisset Atilius, repente, quasi
portentum conspexisset, restitit. Auricoma puella, rosis
coronata, manibus sustentans agnum, mortalium ad
ferias nympha an dea descenderat? Numne ipsa lu-
cifera Aglaia germanas Charites dereliquerat ut sacris

adesset? At quum, conversis repente oculis, proximum iuvenem virgo adspexisset, gelu quodam mortificare sibi sanguinem ille credidit vitamque penitus restingui. Tunc fabula, quam olim ludis in Orphicis peragi viderat, in mentem ei rediit, seseque gorgoniam ipso fascino, quod et Mercurium alipedem numen vicera obligari credidit. Nullius enim mulieris flavi crines tan vivo auro quam Medusae Phorci filiae refulsissent, nullius oculi tanto splendore valuissent, nisi certe Medusae viri

ginis, cui fatale erat Palladis donum, ut uno obtutu adstantes in lapidem converteret.

Pompa ad compitum stetit: arvalia carmina agrestis avenae modo dupli ritu ingeminata, multum effusum in aram lac, mactati innocentes agnelli, eorum sanguine verbena adspersae, quorum ex adustis visceribus ad Palem deam propitiandam niger fumus ascendit. Pastores, puellae, pueri agrestibus cibis circum epulabantur, at nil laetum amplius volebat, ni dulce cogitabat Atilius, quam flavam intueri virginem aut momentum, quo daretur ean*i* adloqui, toto animo auspicari.

Obstabat enim sacrorum ritus, ne ante occasum alienae rei cura haberetur. Tandem vero, quum vespera facta. acervus foeni incensus est, flammaque fumusque nitidum aer vibrarunt, structo agmine alius post alium transilire rogum pastores coeperunt.

Tunc crepitantem circa stipulam choreae consertac
ab omnibus, tuncque puellam incerto quidem gressu
ac trepido animo iuvenis adiit. Quibus eam vocibus adlo-
quutus est?... Profecto nec ipse novit satis, nec dein
ceps recordatus est unquam. Paullatim vero, aucto-
animo, nomen pandit, sciscitavit ab ea quaenam es-
set; novumque amorem, qualem iam sentiret, non tam
labiis aperuit, quam oculis. Domitia erat Lucii Afrani
filia, quae lustrum tertium vix supergressa, cum patre
in Vestinis rusticabatur. A villicis rogata, ut sacra die
pompa adesset, ad compitum ascenderat inscia se Atilii
fato decretoriam horam parare...

1

Haec dum Atilius repetit, transierant omnes pedites
flumen, atque in adversam ripam appulsi iter medias
per silvas ingrediebantur. Intactae enim a saeculis den-
sissimae arbores abruptos undique montes ita vestie-
bant, ut properantes sub illis cimmerias noctis tene-
bras se ingredi crederent. Exercitum in Arduennam sil-
vam ad Quintilium Varium iuxta imperata accurentem
nians invitabat inter iuga via, angusta tamen et de-
sorta, quam fauces rectius dixeris. Imminebant hinc
nde iniquissimo loco praerupti scopuli silvis hirti ac
lumetis, quercubus, illicibus per impervia latera atque
per vertices coronati. Mox eae fauces, post peditum
omnes cohortes, equorum alas, superato ponte, ultimo
ordine hauserunt.

(*Ad proximum numerum*)

I. A. COSTAGGINI

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

USUM LATINI SERMONIS PER ORBEM UNIVERSUM TUETUR AC FOVET

Itaque, latine omnino exarata, scripta edit, quae populos omnes aliquo modo attingant, a publica re ad bonas artes, a litteris ad historias, a philosophicis ad sociales quaestiones, a nunciis et significationibus ad simplices et facili stylo expressas descriptiones, narratiunculas, dramaticas actiones; ab antiquitatis scientia ad dialogos vitae argumenta maxime communia tractantes, unde colloquia latine inire atque alere detur; a doctorum virorum scriptis nondum vulgatis aut parum cognitis ad primas adolescentum exercitationes, quae incitamentum veluti in palaestra eorum conatibus conferant; a Pontificiis denique documentis praecipuis ad iuris regulas in S. Congregationibus inductas; haec omnia ut quisque vel ex dissitis regionibus, vel cultu, doctrina, animi proclivitate, artibus alter ab altero difformis per commentarium eumdem explere desideria sua possit.

Pretium annuae subnotationis est

In Italia libellarum 6

ubique extra Italiam: Lib. 9 (Doll. 1,80; Sch. 7; M. 7; Rubl. 4; Coron. 9)

ante solvendum et recto tramite mittendum

ad Societatem Editricem Romanam

ROMA - Via delle Coppelle, 35 - ROMA,

quae commentarium possidet nunc atque administrat

SOCIETAS ROMANA EDITRIX

ROMA - Via delle Coppelle, 35 - ROMA

quae proprietatem habet Italici diarii "Corriere d'Italia",
et menstrui commentarii "VOX URBIS", quaelibet
opera edenda suscipit.

Diligentia in opere - Temperantia in pretio

MONITUM

Operculi paginae commentarii VOX URBIS ad nuncia
officinarum, librorum, artificum evulganda, apta maxime
sunt, quod commentarius ipse per universas orbis regiones
latissime diffunditur.

Requirantur pretii prospectus
a SOCIETATE ROMANA EDITRICE

Roma - Via delle Coppelle, 35 - Roma

Ann. XIII.

ROMAE, Mense Julio MCMX

Num. VII.

VOX VRBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Semel in mense prodit

CONDIDIT ARISTIDES LEONORI EQUES

POSSIDET ATQUE ADMINISTRAT SOCIETAS ROMANA EDITRIX

Premium annuae subnotationis, est:

In Italia: Libellarum **6**

ubique extra Italianam: Lib. **9** (Doll. **1,80**; Sch. **7**; M. **7**; Rubl. **4**; Coron. **9**)

ante solvendum et recto tramite mittendum

ad SOCIETATEM EDITRICEM ROMANAM

ROMA - Via delle Coppelle, 35 - ROMA

SUBNOTATIO EXTRA ITALIAM FIERI POTEST:

IN RUSSIA

apud
Gebethner et Wolf

Varsaviae Polonorum
Rakewskie Przedmiescie, 15

IN ANGLIA

apud
"Kronika Rodzinna.."

Varsaviae Polonorum
Krakowskie Przedmiescie, 6.

IN CANADA

apud
Burns and Oates

London W.
28, Orchard Street.

Montreal

1699, Rue Notre-Dame